© Niclas Fohlin · niclasfohlin.se/stodundervisning/faktatextsamtal-i-grupp

Skatten i åkern

Under en åker på Gotland låg tusentals silvermynt. Skatt betyder här silver som någon har gömt i jorden. Hur kom så mycket silver från ett rike långt bort till Gotland, och varför blev det kvar i jorden?

SIFFRAN

67 kilo

silver låg i Spillingsskatten. Den kom fram ur en åker på Gotland år 1999.

1 Silver från långt bort

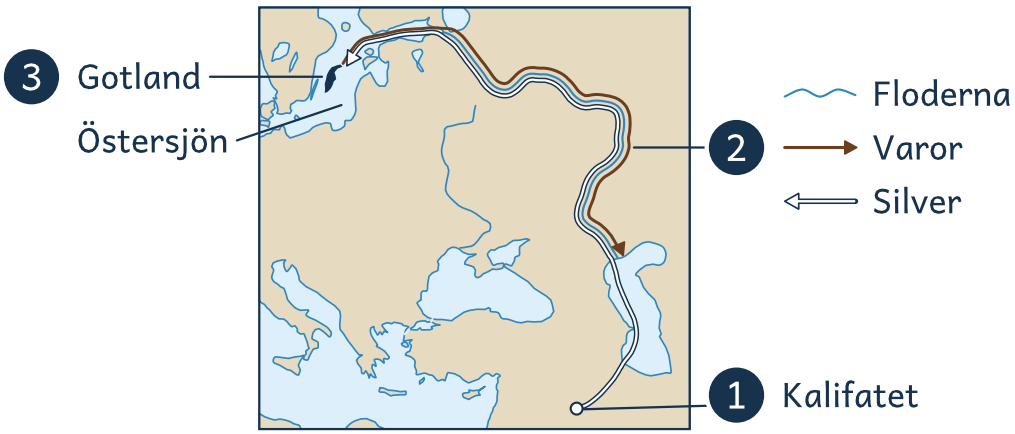
Tänk dig ett mynt av silver i din hand. Det väger ungefär tre gram, så du känner det knappt. Sådana mynt gjordes i **kalifatet**, ett rike långt bort.

I kalifatet fanns mycket silver, och där gjordes många mynt. Ett mynt på Historiska museet gjordes omkring år 740 i dagens Irak. Det är nästan 1 300 år sedan.

De flesta mynten i den stora skatten i åkern kom från kalifatet.

ORD I TEXTEN

kalifat
ett rike där ledaren kallades kalif

Silvrets väg. Följ silvret från kalifatet längs floderna till Gotland. Kartan är förenklad, och Gotland är förstorad. Siffrorna är avsnittens nummer.

2 Handel längs floderna

Silvret lockade, och därför reste många nordbor österut. De for över Östersjön och sedan längs floderna. Där bytte de varor mot silver. Ett sådant byte kallas handel.

ORD I TEXTEN

träl
en människa som ägdes av en annan

© Niclas Fohlin · niclasfohlin.se/stodundervisning/faktatextsamtal-i-grupp

Nordborna sålde pälsar, och de sålde **trälar**. De hade tagit många av trälarna till fånga när de plundrade. Forskarna tror att en del av silvret var betalning för trälar.

Det är lätt att tänka sig att vikingarna stal silvret. Men mycket av det fick de genom handel, som betalning för det de sålde.

3 Silvret vägdes

Det gjorde att mycket silver kom till Gotland, en ö i Östersjön. Där fanns silvret som mynt, armringar och bitar.

Silvret var värt så mycket som det vägde. Det spelade ingen roll om det var ett mynt eller en armring. En tyngre bit var värd mer än en lättare.

Därför hackade man sönder silvret i mindre bitar. Man hackade till och med sönder vackra armringar. Bitarna vägdes, så att man betalade lagom mycket silver.

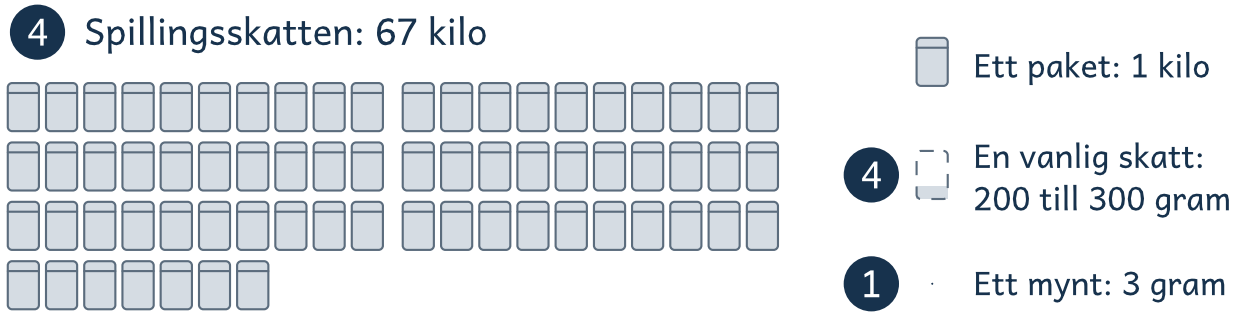
4 Silvret i jorden

Eftersom silvret var så värdefullt, gömde många det i jorden. Det var vanligt att gömma sina värdesaker.

Men mycket av silvret hämtades aldrig, och ingen vet säkert varför. Det blev kvar i jorden. Därför hittar man skatter på Gotland än i dag. Fler än 700 silverskatter har hittats på ön.

Den största av dem heter Spillingsskatten. Den låg under golvet i ett stort hus, troligen i säckar av tyg. I dag är platsen en åker.

© Niclas Fohlin · niclasfohlin.se/stodundervisning/faktatextsamtal-i-grupp

■ Skatterna i kilopaket. Varje paket väger ett kilo. Spillingsskatten är 67 paket, och en vanlig skatt är en fjärdedel av ett paket. Siffrorna är avsnittens nummer.

FAKTA

Silvret i gram och kilo

- **Ett mynt** ungefär 3 gram
- **En vanlig skatt på Gotland** 200 till 300 gram, ungefär en fjärdedel av ett kilo
- **Spillingsskatten** 67 kilo silver, lika mycket som 67 paket socker på ett kilo
- **Silverskatter på Gotland** fler än 700

FÖRDJUPNING

Varför blev silvret kvar?

Ingen vet säkert varför så många skatter aldrig hämtades. Men forskarna vet en del. Det yngsta myntet i Spillingsskatten är från 870-talet, för mer än 1 100 år sedan. Därför vet de att skatten grävdes ner då eller senare.

Forskarna har flera förklaringar. Kanske gömde ägaren silvret för att spara det och kunde sedan inte hämta det. Kanske handlade det om religion. Enligt en gammal berättelse, Ynglingasagan, fick den döde ha med sig sitt nedgrävda silver till livet efter döden.

Visste du att ...

Strax efter att ett tv-team hade filmat på åkern och åkt därifrån, kom den första skatten fram. Hur tror du att tv-teamet kände sig?

© Niclas Fohlin · niclasfohlin.se/stodundervisning/faktatextsamtal-i-grupp

Läs mer

→ Historiska museet berättar om Spillingsskatten och om dagen då den hittades. historiska.se

→ Gotlands museum visar silverskatterna i utställningen Skattkammaren. gotlandsmuseum.se

→ Historiska museet har bilder på föremål ur Gotlands gömda silverskatter. vikingar.historiska.se